

Til § 255

Bestemmelsen giver mulighed for at meddele fri proces, selv om betingelserne i forslaget § 254, stk. 1, ikke er opfyldt. Anvendelsesområdet for bestemmelsen forudsættes bl.a. at skulle være tildeling af fri proces til juridiske personer og personer, der ikke opfylder de sædvanlige økonomiske betingelser for fri proces. Det forudsættes, at der ikke sker fravigelse af betingelsen i forslaget § 254, stk. 1, nr. 2, hvorefter fri proces i Grønland alene tager sigte på de tilfælde, hvor en part har behov for bistand af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig.

Til § 256

Bestemmelsen bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om indholdet af ansøgninger om fri proces og de oplysninger, som ansøgeren skal meddele, samt om eventuel anvendelse af en særlig blanket ved ansøgningen. Der henvises til betænkningens afsnit IV, kap. 5.3.1. Det fremgår heraf bl.a., at de omhandlede blanketter skal foreligge på såvel grønlandsk som dansk og bør følges af den fornødne skriftlige vejledning.

Til § 257

Bestemmelsen fastlægger retsvirkningerne af fri proces. De herom foreslåede regler svarer i vidt omfang til praksis efter den gældende ordning.

Af *stk. 1, nr. 1*, fremgår det, at den fri proces medfører beskikkelse af en advokat eller en anden jurist til som rettergangsfuldmægtig at føre sagen på vegne af parten mod vederlag af det offentlige, jf. forslaget § 261, som indeholder reglerne for fastsættelse af vederlaget.

Ifølge *stk. 1, nr. 2*, medfører fri proces endvidere, at det offentlige godtgør parten for udgifter, som med føje er afholdt til foranstaltninger, der er iværksat af hensyn til sagens behandling eller oplysning. Kan der være tvivl om, hvorvidt et givent tiltag »med føje« tjener til sagens behandling eller oplysning, bør parten på forhånd sikre sig rettens godkendelse. Under bestemmelsen forudsættes også at kunne falde omkostninger, der måtte følge af eventuelle subsidiære retsmøder ved en dansk domstol, f.eks. i form af afhøring af en part eller et vidne, der befinder sig i Danmark.

Endeligt omfatter den fri proces i henhold til *stk. 1, nr. 3*, fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger. I reglen vil det alene dreje sig om et beløb til godtgørelse for de udgifter, som modparten måtte have afholdt til en rettergangsfuldmægtig i sagen.

Endelig omfatter fri proces også fritagelse for betaling af retsafgift, jf. *stk. 1, nr. 4*.

I *stk. 2* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter udgifter til transport og overnatning mv. kun dækkes i det omfang, disse er godkendt af retten som nødvendige. Den udtrykkelige bestemmelse herom skal sikre, at det offentlige ikke pådrages urimeligt store udgifter til transport og ophold mv. for parter og rettergangsfuldmægtige, som bor uden for det sted, hvor sagen behandles. Under hensyn til forslaget om, at umiddelbarhedsprincippet bør finde anvendelse i videre omfang end hidtil, forudsættes det dog samtidig, at nødvendige udgifter til transport og overnatning mv. skal afholdes under den fri proces. Dette er en ændring i forhold til i dag, hvor der ikke er praksis for at afholde udgifter til transport og ophold mv. i forbindelse med fri proces. Ordningen kan eventuelt administreres således, at det i forbindelse med tildelingen af fri proces udtrykkeligt meddeles parten, at omkostninger til befordring og ophold mv. kun afholdes af det offentlige, hvis den ret, som behandler sagen, anser de pågældende omkostninger som nødvendige. Det må herefter være op til parten på forhånd at få retten til at tage stilling til nødvendigheden af eventuelle udgifter til transport og overnatning mv., ligesom retterne generelt bør være opmærksomme på spørgsmålet om disse omkostninger, før den pålægger en part og/eller en rettergangsfuldmægtig, som befinder sig et andet sted, at møde op i retten.

Efter *stk. 3* foreslås det, at virkningerne af fri proces i bevillingen kan begrænses til kun at omfatte visse af de i *stk. 1* nævnte begunstigelser. Under hensyn til, at fri proces kun meddeles, hvor der er behov for bistand af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig, kan en eventuel begrænsning dog næppe vedrøre den i *stk. 1, nr. 1*, nævnte beskikkelse af en rettergangsfuldmægtig på det offentliges regning.

Stk. 4 fastslår udstrækningen af den fri proces, som i henhold til bestemmelsen omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter efter bestemmelsen også de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelsen af fri proces.

Stk. 5 regulerer spørgsmålet om virkningerne af fri proces i henseende til en eventuel appelbehandling af sagen. Det fremgår herom, at den fri proces også omfatter behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, hvis sagen er indbragt for højere ret af modparten, og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans. I sådanne tilfælde skal